

МОДУЛЬ 1

Розпізнавання мови ворожнечі

www.lgbtiqyouthnet.eu

Цей ресурс доступний за ліцензією ССВУ 4.0

Co-funded by
the European Union

ОГЛЯД

Модуль 1: Розпізнавання мови ворожнечі

www.lgbtiqyouthnet.eu

01 Розпізнавання мови ворожнечі

---

02 Визначення

---

03 Розуміння законодавства та його негативного впливу

---

04 Національний контекст у країнах-партнерах

Розпізнавання мови ворожнечі в Європі

Розпізнавання мови ворожнечі та боротьба з нею викликає значне занепокоєння в Європі, як і в багатьох частинах світу. Європейські країни мають різні закони та ініціативи, спрямовані на боротьбу з мовою ворожнечі, хоча конкретні правові рамки та визначення можуть відрізнятися в різних країнах. Ось деякі загальні підходи до розпізнавання мови ворожнечі в Європі:

Протягом багатьох років Рада Європи працювала над протидією мові ворожнечі в різних формах. Робота відділу з питань ЗМІ та Інтернету в цій сфері базується на "перспективі свободи вираження поглядів", яка зосереджена на співпраці з державами-членами у підготовці, оцінці, перегляді та приведенні у відповідність до Європейської конвенції з прав людини будь-яких законів і практик, які обмежують свободу вираження поглядів.

LGBTIQ Youth Net

www.lgbtiqyouthnet.eu

Визначення

Юридичні визначення:

Європейські країни часто мають юридичні визначення мови ворожнечі, які зазвичай охоплюють мову, що підбурює до насильства або дискримінації щодо осіб чи груп за такими ознаками як: раса, етнічна приналежність, релігія, національність, стать, сексуальна орієнтація або інвалідність. Ці визначення можуть відрізнятися за обсягом і специфікою.

Рамкова програма Європейського Союзу:

Європейський Союз (ЄС) має керівні принципи та директиви, спрямовані на боротьбу з мовою ворожнечі та дискримінацією. Наприклад, Рамкове рішення ЄС про боротьбу з расизмом і ксенофобією криміналізує певні форми мови ворожнечі та злочини на ґрунті ненависті в усіх країнах-членах ЄС.

Міжнародні стандарти:

Європейські країни часто дотримуються міжнародних стандартів і конвенцій, які стосуються мови ворожнечі, таких як Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (МПГПП) і Європейська конвенція з прав людини (ЄКПЛ). Ці документи містять рекомендації щодо захисту свободи вираження поглядів, а також забороняють мову ворожнечі.

Механізми моніторингу та звітності:

У багатьох європейських країнах створені механізми моніторингу та повідомлення про мову ворожнечі як онлайн, так і офлайн. Це можуть бути спеціалізовані державні установи, неурядові організації або системи звітності онлайн-платформ.

Освітні програми:

Деякі європейські країни впроваджують освітні програми, спрямовані на підвищення обізнаності про мову ворожнечі, просування толерантності та поваги до розмаїття, а також на розширення можливостей людей розпізнавати мову ворожнечі та протидіяти їй.

Ініціативи громадянського суспільства:

Організації громадянського суспільства відіграють життєво важливу роль у боротьбі з мовою ворожнечі в Європі. Вони можуть займатися адвокацією, освітою та розбудовою громад, щоб усунути першопричини мови ворожнечі та сприяти соціальній згуртованості.

Співпраця з технологічною галуззю:

З огляду на поширеність мови ворожнечі в Інтернеті, співпраця між урядами, громадянським суспільством і технологічною галуззю має вирішальне значення. Багато європейських країн співпрацюють з технологічними компаніями для розробки політик, алгоритмів та інструментів для виявлення та видалення мови ворожнечі в Інтернеті.

Європейський суд з прав людини

"Кожен має право на свободу вираження поглядів"

Ст. 10 Європейської конвенції з прав людини

Розуміння законодавства та його негативного впливу

Законодавство щодо мови ворожнечі, спрямованої проти ЛГБТІК+ спільноти в Європі, може суттєво відрізнятися в різних країнах. У той час як деякі країни мають надійний правовий захист, інші можуть не мати всеосяжного законодавства або навіть мати законодавство, яке дискримінує ЛГБТІК+. Ось деякі аспекти, на які слід звернути увагу щодо законодавства та його потенційного негативного впливу на ЛГБТІК+ людей:

Відсутність чіткого захисту: У деяких європейських країнах може бракувати конкретного правового захисту від мови ворожнечі, спрямованої проти ЛГБТІК+. Така відсутність може зробити їх вразливими до дискримінації, переслідувань та насильства на основі їхньої сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності або самовираження.

Криміналізація ЛГБТІК+ ідентичності: У деяких юрисдикціях можуть існувати закони, які криміналізують ЛГБТІК+ ідентичність або діяльність, фактично увічнюючи стигму та дискримінацію. Таке законодавство може сприяти створенню ворожого середовища для ЛГБТІК+ осіб та підживлювати мову ворожнечі і насильство проти них.

Неоднозначні або широко сформульовані закони: У деяких країнах можуть існувати закони, які мають двозначні формулювання або широке тлумачення, що може призвести до криміналізації законних форм вираження поглядів, пов'язаних з правами ЛГБТІК+, захистом їхніх інтересів або ідентичністю. Нечіткі закони можуть стати приводом для влади придушити свободу слова та зібрань для ЛГБТІК+ осіб та їхніх союзників.

Криміналізація ЛГБТІК+ ідентичності: У деяких юрисдикціях можуть існувати закони, які криміналізують ЛГБТІК+ ідентичність або діяльність, фактично увічнюючи стигму та дискримінацію. Таке законодавство може сприяти створенню ворожого середовища для ЛГБТІК+ осіб та підживлювати мову ворожнечі і насильство проти них.

Вибіркове правозастосування: Навіть у країнах, де існує правовий захист від мови ворожнечі, спрямованої проти ЛГБТІК+, правозастосування може бути вибіркоvim або неадекватним. Правоохоронні та судові органи можуть не розслідувати та не переслідувати злочини на ґрунті ненависті або інциденти, пов'язані з мовою ворожнечі, ефективно, що призводить до відчуття безкарності серед порушників.

Вплив на свободу вираження поглядів: Існує тонкий баланс між боротьбою з мовою ворожнечі та захистом свободи вираження поглядів. Законодавство, спрямоване на боротьбу з мовою ворожнечі, має бути ретельно розроблене, щоб уникнути придушення легітимного дискурсу, дебатів або художнього самовираження, пов'язаного з питаннями ЛГБТІК+.

Стримуючий вплив на ЛГБТІК+ спільноти: Існування законів або відсутність правового захисту від мови ворожнечі може мати негативний вплив на ЛГБТІК+ спільноти, відлякуючи людей від відкритого вираження своєї ідентичності, звернення до служб підтримки або участі у громадському житті.

Перехресна дискримінація: ЛГБТІК+ люди, які належать до маргіналізованих спільнот, таких як мігранти, національні або релігійні меншини, можуть стикатися з множинною дискримінацією через перехресні фактори. Законодавство має враховувати ці перехресні ідентичності та досвіди, щоб забезпечити комплексний захист від мови ворожнечі.

Зусилля, спрямовані на вирішення цих проблем, потребують адвокації, правових реформ, освіти та інформаційних кампаній, спрямованих на сприяння розумінню, прийняттю та повазі до прав та ідентичності ЛГБТІК+. Крім того, зміцнення співпраці між урядами, організаціями громадянського суспільства та міжнародними правозахисними організаціями має вирішальне значення для посилення правового захисту та боротьби з мовою ворожнечі, спрямованою проти ЛГБТІК+ в Європі.

Національний контекст у Франції

У Франції існують законодавчі положення та соціальні ініціативи, спрямовані на боротьбу з мовою ворожнечі, спрямованою проти ЛГБТІК+. Ось огляд національного контексту щодо запобігання мові ворожнечі.

Законодавча база: У Франції є закони, спрямовані на боротьбу з мовою ворожнечі, зокрема з мовою, спрямованою проти осіб на підставі їхньої сексуальної орієнтації, ґендерної ідентичності або самовираження. Кримінальний кодекс Франції забороняє мову ворожнечі, в тому числі підбурювання до дискримінації, ненависті або насильства щодо осіб або груп осіб на підставі їхньої сексуальної орієнтації або ґендерної ідентичності. Винні у мові ворожнечі можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності, включаючи штрафи та тюремне ув'язнення.

Антидискримінаційне законодавство: Окрім законів проти мови ворожнечі, у Франції існує антидискримінаційне законодавство, яке забороняє дискримінацію за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності в різних сферах суспільного життя, включаючи працевлаштування, житло та доступ до товарів і послуг. Ці закони спрямовані на захист прав і гідності ЛГБТІК+ людей та сприяння рівності.

Урядові ініціативи: Уряд Франції вживає заходів для боротьби з мовою ворожнечі та просування толерантності й інклюзії. Це включає кампанії з підвищення обізнаності громадськості, освітні ініціативи в школах, спрямовані на запобігання дискримінації та заохочення поваги до різноманіття, а також фінансування організацій та проектів, які працюють над протидією мові ворожнечі та підтримують ЛГБТІК+ спільноти.

Реакція правоохоронних органів: Правоохоронні органи Франції мають завдання розслідувати та переслідувати інциденти, пов'язані з мовою ворожнечі. У поліції та судовій системі існують спеціалізовані підрозділи, які займаються злочинами на ґрунті ненависті, в тому числі спрямованими проти ЛГБТІК+ осіб. Докладаються зусилля для забезпечення серйозного ставлення до скарг на мову ворожнечі та притягнення винних до відповідальності за свої дії.

Організації громадянського суспільства: Організації громадянського суспільства відіграють важливу роль у боротьбі з мовою ворожнечі та підтримці ЛГБТІК+ у Франції. Ці організації надають ресурси, адвокацію та послуги підтримки жертвам мови ворожнечі, підвищують обізнаність про вплив мови ворожнечі на окремих осіб та спільноти, а також працюють над просуванням толерантності та прийняття.

Медіа та онлайн-платформи: Докладаються зусилля для протидії мові ненависті в ЗМІ та на онлайн-платформах. Французька влада співпрацює з медіа-організаціями та інтернет-компаніями для моніторингу та протидії мові ненависті в Інтернеті, зокрема шляхом видалення ненависницького контенту та забезпечення дотримання суспільних стандартів і правил.

Незважаючи на ці зусилля, у Франції залишаються проблеми з ефективним запобіганням мові ворожнечі, спрямованій проти ЛГБТІК+. Постійна освіта, підвищення обізнаності та співпраця між урядом, громадянським суспільством і приватним сектором мають важливе значення для боротьби з мовою ворожнечі та просування культури поваги, толерантності та інклюзії для всіх людей, незалежно від сексуальної орієнтації чи ґендерної ідентичності.

Національний контекст в Ірландії

В Ірландії ми маємо захист та ініціативи, спрямовані на нашу ЛГБТІК+ спільноту. Хоча можна зробити ще більше, це вже чудовий початок для захисту прав людини в наших громадах.

Чи знали ви, що в Ірландії чоловіча та жіноча гомосексуальність була незаконною до 1993 року. Чудово, що все змінилося, Ірландія зараз вважається однією з найбільш просунутих в Європі, коли мова йде про права ЛГБТІК+. Трансгендерні люди можуть самостійно декларувати свою гендерну приналежність, а одностатеві шлюби є законними з 2015 року.

Національний контекст в Ірландії

Закон про заборону розпалювання ненависті (1989) забороняє розпалювання ненависті за ознакою сексуальної орієнтації. Закон визначає термін "ненависть" наступним чином:

"ненависть" означає ненависть до групи осіб у державі або за її межами через їхню расу, колір шкіри, національність, релігію, етнічне або національне походження, приналежність до спільноти мандрівників або сексуальну орієнтацію.

Незважаючи на те, що у нас є цей закон, ЛГБТКІ+ люди посідають друге місце за ймовірністю постраждати від злочинів на ґрунті ненависті, і кількість таких інцидентів зростає з кожним роком. Заклик до прийняття закону був гучним з боку кількох груп в країні, але затримки з прийняттям законопроекту про підбурювання до насильства або ненависті та злочини на ґрунті ненависті продовжуються. Цей законопроект запровадить нові складі злочинів на ґрунті ненависті та розширить категорії осіб, захищених ірландським законодавством від підбурювання до ненависті.

Національний контекст в Ірландії

В ірландській поліції є підрозділ з питань національного розмаїття. Його роль полягає у моніторингу інцидентів, пов'язаних зі злочинами на ґрунті ненависті, через соціальну мережу PULSE, письмові повідомлення, звернення та скарги. Вони розробляють політику, стратегію та оперативні вказівки у сфері різноманіття. Ще одним обов'язком цього підрозділу є консультування та підтримка слідчих, які розслідують інциденти на ґрунті ненависті. Вони проводять тренінги для своїх співробітників. Крім того, вони підтримують зв'язок між представниками громадськості та відповідними підрозділами поліції.

Окрім того, що в Ірландії є багато чудових організацій, які працюють над підтримкою ЛГБТКІ+ молоді, існує Стратегічний план "Ірландія - найкраще місце в Європі для ЛГБТКІ+ на 2023-2027 роки". Ця стратегія об'єднує багато благодійних організацій, які надають підтримку ЛГБТКІ+ спільноті. Їхня мета - розширити можливості ЛГБТКІ+ бути видимими, почуватися в безпеці та бути почутими в політиці та практиках, які впливають на їхнє життя.

Національний контекст в Ірландії

Щодо злочинів на ґрунті ненависті в соціальних мережах, генеральний директор організації **Belong To** каже: "Ми стали свідками різкого збільшення кількості ненависницького, дискримінаційного контенту, спрямованого проти ЛГБТК+, який поширюється на платформах соціальних мереж, а також прямих нападів і переслідувань членів ЛГБТК+ спільноти".

Він вважає, що соціальні медіа-платформи повинні вживати більше заходів: "Наше дослідження серед ЛГБТК+ молоді підкреслює нагальну потребу в тому, щоб соціальні медіа-платформи були послідовними та ефективними у виконанні своїх рекомендацій для спільноти, щоб запобігти поширенню гомофобного, біфобного та трансфобного контенту в Інтернеті".

Національний контекст в Ірландії

Незважаючи на прогрес, досягнутий за останні роки, ще багато чого потрібно зробити. Згідно з опитуванням щодо рівності та дискримінації, проведеним Центральним статистичним управлінням у 2019 році, ЛГБТКІ+ люди були групою з найвищим рівнем сприйняття дискримінації в Ірландії.

Патологізаторський підхід до охорони здоров'я транс-людей та вікові обмеження на визнання гендеру є ключовими політичними питаннями, які ще належить вирішити. Просування в цих питаннях стає дедалі складнішим, оскільки антитранс-дискурс, що розколює суспільство, розпалюється ультраправими акторами та поширюється через мейнстрім і соціальні медіа.

Національний контекст в Україні

В Україні відсутній єдиний підхід до визначення мови ворожнечі, ефективний механізм моніторингу, взаємодії та притягнення до відповідальності за її поширення, що унеможлиблює належне реагування на такі випадки та створює передумови для формування відчуття безкарності за її поширення.

31 березня 2023 року набув чинності Закон України "Про медіа", який забороняє мову ворожнечі в медіапросторі та наділяє Національну раду з питань телебачення і радіомовлення повноваженнями застосовувати санкції до порушників. Наразі Національна рада працює над розробкою та затвердженням критеріїв віднесення інформації до такої, що порушує вимоги закону про заборону мови ворожнечі. Водночас прояви мови ворожнечі можуть мати місце як у медіапросторі, так і в будь-яких інших сферах повсякденного життя.

Національний контекст в Україні

Базовим законодавчим актом у сфері протидії дискримінації є Закон України "Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні".

Через недосконалість законодавства та складнощі із застосуванням норм права складно притягнути до відповідальності за вчинені правопорушення на ґрунті дискримінації. З понад 430 кримінальних проваджень у 2022 році до суду з обвинувальними актами було скеровано лише 8, тобто лише 2%. Наразі триває робота над удосконаленням положень Кримінального кодексу щодо порушень на ґрунті дискримінації за різними ознаками.

Національний контекст у Данії

Данія має надійне законодавство, спрямоване на боротьбу з мовою ворожнечі, включаючи захист ЛГБТІК-спільноти. Основна правова база для боротьби з мовою ворожнечі міститься в § 266b Кримінального кодексу Данії. Це положення передбачає кримінальну відповідальність за публічні висловлювання, які погрожують, висміюють або принижують людей за ознакою їхньої раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження, релігії або сексуальної орієнтації.

В останні роки цей закон було розширено, щоб чітко включити гендерну ідентичність, гендерне самовираження та статеві ознаки, пропонуючи ширший захист для ЛГБТІК-спільноти.

[Майбутнє свободи слова](#)

Національний контекст у Данії

На додаток до основної законодавчої бази, зобов'язання Данії захищати ЛГБТІК-спільноту від мови ворожнечі відображається в різних громадських ініціативах та освітніх заходах, спрямованих на виховання толерантності та взаєморозуміння. Данський інститут прав людини та інші правозахисні групи активно сприяють підвищенню обізнаності та підтримці прав ЛГБТІК, роблячи свій внесок у ширший суспільний зсув у бік інклюзивності.

Крім того, Данія бере участь у міжнародних механізмах захисту прав людини, таких як Європейська конвенція з прав людини, що ще більше посилює її зобов'язання щодо захисту від мови ворожнечі та дискримінації. Такий комплексний підхід не лише посилює правовий захист, але й підтримує культурне та соціальне прийняття ЛГБТІК-спільноти.

[Майбутнє свободи слова](#)

ВИЗНАННЯ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ В НІМЕЧЧИНІ

- 1. Правові визначення та захист:** "Volksverhetzung", або розпалювання ненависті, є основною правовою базою для визначення мови ворожнечі в Німеччині, спрямованою на комунікації, які розпалюють ненависть або закликають до насильства проти груп, з акцентом на збереженні громадського спокою.
- 2. Кримінальне покарання:** Порушення законів про мову ворожнечі може призвести до штрафу або позбавлення волі, що охоплює не лише прямі погрози, але й ширші зловживання, які потенційно можуть підбурювати до упереджень або насильства.
- 3. Регулювання онлайн-медіа:** Закон про мережеве правозастосування (NetzDG) вимагає від платформ негайно видаляти мову ворожнечі, накладаючи штрафи за недотримання вимог, що відображає проактивну позицію щодо мови ворожнечі в Інтернеті.
- 4. Освітні та громадські кампанії:** Німеччина інвестує в освітні та громадські ініціативи, спрямовані на запобігання мові ворожнечі, що передбачають співпрацю між урядом, некомерційними організаціями та громадами задля сприяння інклюзивній комунікації.
- 5. Підтримка людей, які зазнали мови ворожнечі:** Існують механізми для повідомлення про інциденти, пов'язані з мовою ворожнечі, а також служби підтримки, які допомагають людям, які зазнали мови ворожнечі, орієнтуватися в правовій системі та отримувати необхідну підтримку, забезпечуючи доступність та ефективність повідомлень.

Ініціативи München Gegen Hass та SCHLAU RLP відображають прихильність Німеччини до боротьби з мовою ворожнечі через освіту та активну участь

MÜNCHEN GEGEN HASS (МЮНХЕН ПРОТИ НЕНАВИСТІ):

Ця ініціатива спрямована на боротьбу зі злочинами на ґрунті ненависті, в тому числі спрямованими проти ЛГБТК+ спільноти. Вона слугує освітнім ресурсом щодо злочинів на ґрунті ненависті та сприяє повідомленню про такі інциденти, заохочуючи громадську позицію проти ненависті через обізнаність та дії. Ця програма має на меті не лише просвітницьку функцію, але й надає практичні інструменти, такі як шаблон заяви про злочин, для полегшення протидії злочинам на ґрунті ненависті.

SCHLAU RLP:

Ця мережа пропонує освітні заходи, орієнтовані на школи та установи, підкреслюючи важливість розуміння сексуальної орієнтації та гендерного розмаїття. Їхній підхід включає інтерактивні заходи та прямі діалоги з представниками та представницями ЛГБТК+ для розвитку емпатії та прийняття, сподіваючись зменшити мову ворожнечі та дискримінацію. Цей низовий рух значно зріс, продемонструвавши свою ефективність завдяки зростанню інклюзивності та суспільного прийняття.

ДЯКУЮ.

www.lgbtiqyouthnet.eu

 @lgbtiq+youthnet

 #erasmusplus #lgbtiq+youthnet

Слідкуйте за нашою подорожжю

Co-funded by
the European Union